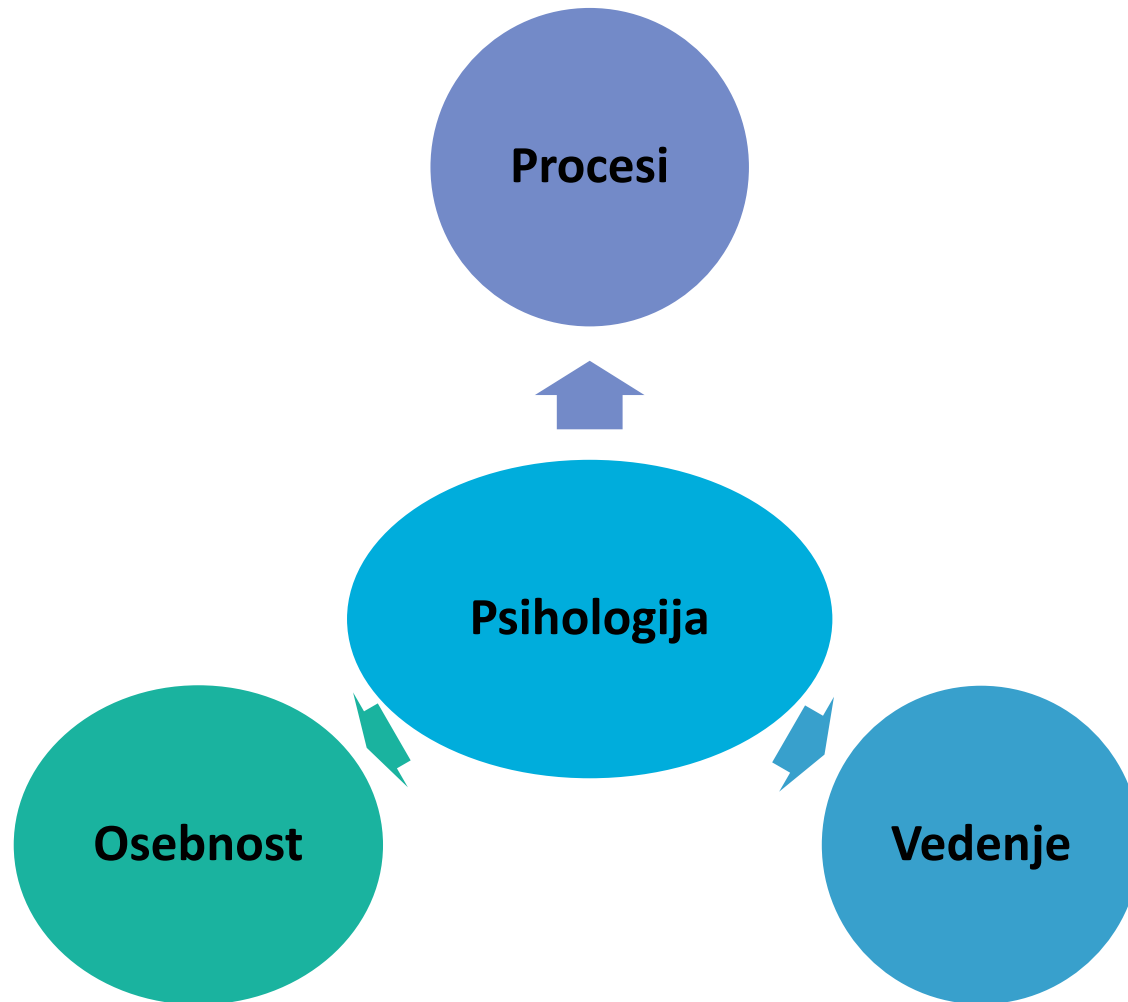

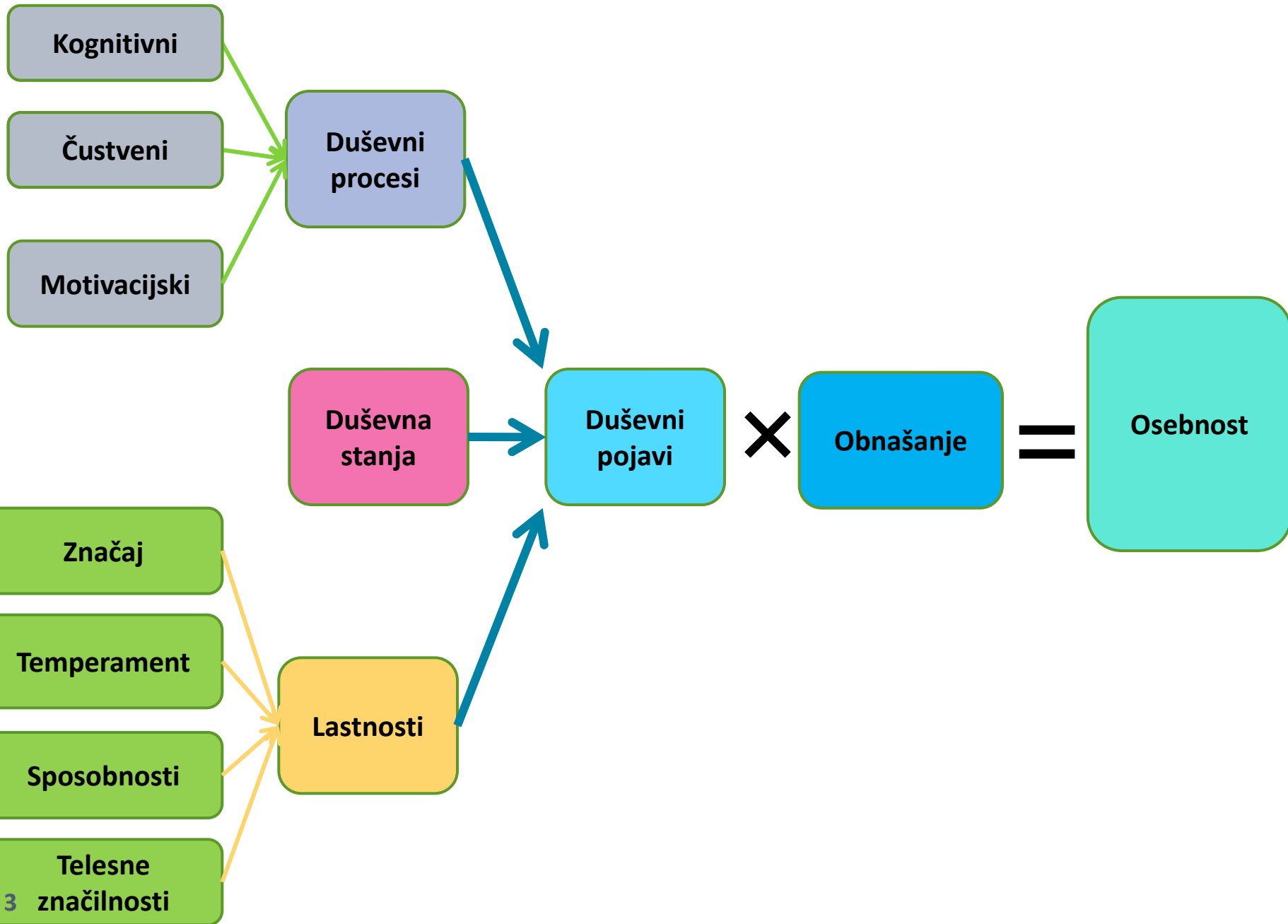
Osnove psihologije
ŠTUD.L. 2013/14

Predmet psihologije

2

Naloga

4

1. Naštejte nekaj osebnostnih značilnosti.
2. Razložite, kako se te naštete osebnostne značilnosti kažejo v vedenju.
3. Naštejte psihične procese.
4. Razložite, kako se ti psihični procesi kažejo v vedenju.

Cilji znanstvenega proučevanja

5

1. Spoznavni cilji (teoretične panoge)
 1. Opis
 2. Razlaga
2. Uporabni cilji (uporabne panoge)
 1. Napoved
 2. Spreminjanje

Teoretične panoge psihologije

6

- *Obča in eksperimentalna psihologija* – splošne zakonitosti duševnega delovanja
- *Razvojna psihologija* – spremembe v posameznikovem vedenju in duševnih procesih, ki so povezane z razvojem
- *Kognitivna psihologija* – vidiki spoznavnega procesa
- *Socialna psihologija* – socializacija, psihološki vidiki socialnega obnašanja

Uporabne panoge psihologije

7

- *Organizacijska psihologija* – uporaba psiholoških spoznanj na področju dela
- *Klinična psihologija* – pomoč posamezniku pri soočanju z blažjimi in težjimi duševnimi težavami
- *Šolska psihologija* – uporaba na področju vzgoje in izobraževanja
- *Psihologija svetovanja* – na različnih področjih, kadar gre za razreševanje problemskih situacij
- *Športna psihologija* – aplikacija spoznanj na področje športa

Naloga: identificirajte panoge psihologije

8

- Oseba, stara 52 let išče novo zaposlitev.
- Mladostnik ima težave pri vzdrževanju telesne teže - teža se mu ves čas spreminja. Njegovo počutje je slabo.
- Oseba, stara 39 let ima veliko težav s spanjem. V delovnem okolju je podvržena mobingu.
- Fant, star 10 let išče aktivnost na področju športa.
- Partnerja imata veliko nesoglasij, predvsem zaradi vzgoje svojih otrok.
- Oseba, ki se je upokojila, zelo pogosto doživlja stanja nerazpoloženiosti, apatije in agresivnosti.

Nastanek psihologije

9

- 1879 – nastanek psihološkega laboratorija v Leipzigu – W.Wundt,
- *Proučevanje*: elementi duševnosti in povezovanje v celoto - strukturalizem
- *Metode proučevanja*: introspekcija
- *Ključne osebe* za nastanek psihologije:
 - W. Wundt - nemški filozof in fiziolog
 - S. Freud - avstrijski psihoanalitik
 - I. Pavlov – ruski fiziolog
 - W. James – ameriški filozof

Psihološke smeri

10

1. Psihoanaliza
2. Behaviorizem ali vedenjska psihologija
3. Humanistična psihologija
4. Kognitivna psihologija
5. Biološka smer

Psihoanaliza

11

- Konec 19.stol.
- Freud – poudari nezavedno
- *Nezavedno*: potlačene vsebine, ki so bile preveč neprijetne in ogrožajo zavedno delovanje (želje, ambicije, konflikti...)
- *Metode*: analiza sanj, proste asociacije
- Vpliv na: razvojno psihologijo, psihologijo osebnosti, psihopatologijo, psihoterapijo
- Kritika: neznanstvene metode, mali vzorci
- Razvoj osnovne ideje v svoji smeri: C.G. Jung, E. Erikson

Behaviorizem ali vedenjska psihologija

12

- Začetek 20.stol.
- *J.B Watson* – začetnik ameriške psihologije
- *Potrebno je opustiti proučevanje notranjih pojavov in se usmeriti v proučevanje vedenja*
- *Metoda*: opazovanje – objektivna
- Velik vpliv predvsem na področju učenja: klasično in instrumentalno pogojevanje
- *B.W. Skinner* trdi, da je naše vedenje v celoti pod vplivom okolja in da v svojem ravnanju nismo avtonomni
- *A. Bandura* – učenje s posnemanjem, kjer so pomembni kognitivni procesi (notranji procesi)

Humanistična psihologija

13

- 50.leta prejšnjega stoletja
- *A. Maslow* – celovita osebnost pomeni upoštevanje tudi notranjih procesov
- *Osebnostna rast, samouresničevanje, motivacija, vrednote*
- Človek ima svobodno voljo, je v svojem bistvu dober in racionalen
- Osnovna izhodišča je težko znanstveno dokazati
- *C.Rogers, V. Frankl*
- Vpliv na: psihološko svetovanje in psihoterapijo

Kognitivna psihologija

14

- Druga polovica 20.stol.
- Ljudje se obnašamo tako kot doživljamo in si razlagamo stvarnost – poudarek na kognitivnih procesih
- *J. Piaget*
- Spoznavni procesi in vidiki mišljenja, branje ustvarjalnost, govor
- *G.A. Kelly* – socialna psihologija – človek je predvsem razmišljajoče bitje, sprejema, razmišlja o tem, kar se mu dogaja in napoveduje
- *Metoda* laboratorijskega eksperimenta, opazovanje v naravnem okolju
- *Posamezni problemi* → *pomanjkanje splošnih teorij*

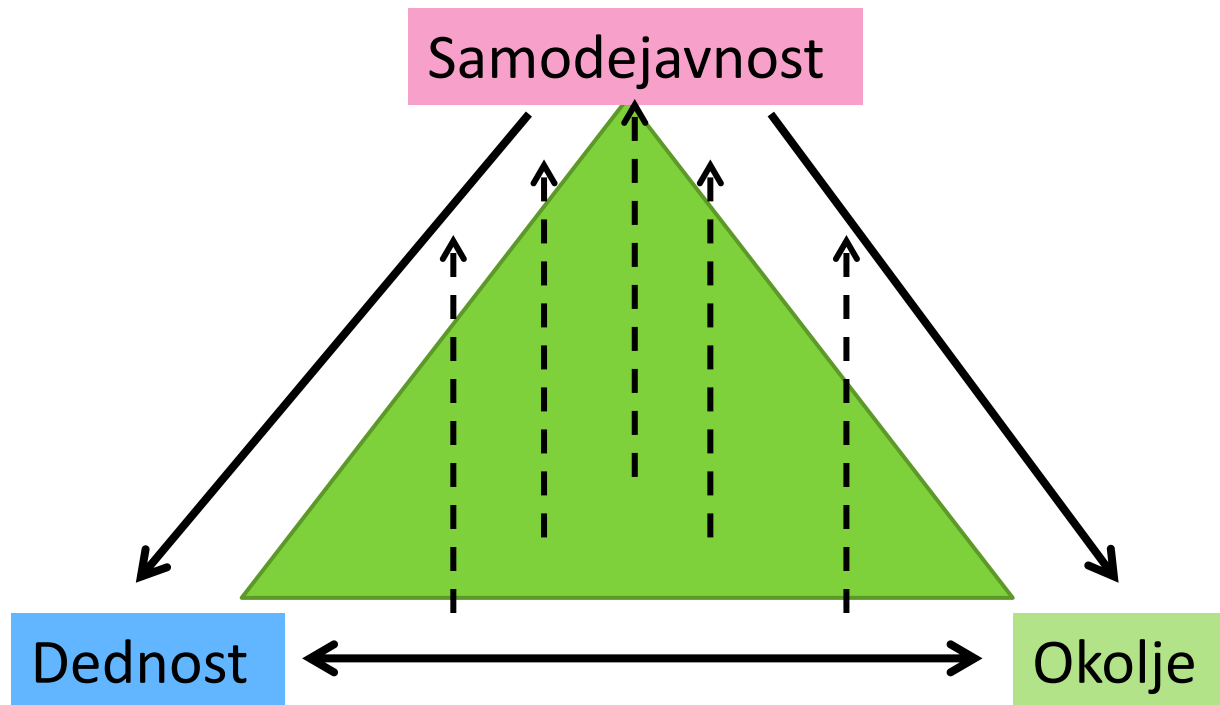
Biološka smer

15

- Organske osnove in izvori – živčni sistem in geni
- *Duševni procesi so močno povezani s telesnim dogajanjem*
- *Nevrobiološki pristop* – povezava med duševnimi pojavi in delovanjem živčevja ter hormonskih žlez
- *Vedenjska genetika* - vpliv dednosti na razlike med ljudmi → delež dednosti oz. okolja oz. njune interakcije
- Vpliv na: psihologija osebnosti in razvojna psihologija

Dejavniki razvoja posameznika

16

Vir: Musek, Pečjak, 2001

Metode psihologije

17

Introspekcija

opazovanje “od znotraj”

Ekstraspekcija

opazovanje “od zunaj”

Metode psihologije

18

Diagnostične

1. kvalitativne:
opazovanje,
spraševanje,
projekcijske tehnike
2. kvantitativne:
lestvice, vprašalniki,
testi

Funkcionalne

1. vzročni odnosi:
eksperiment
2. korelacijski odnosi:
korelacijske študije

Naloga

- Na primeru prikažite uporabo naslednjih znanstvenih metod:
 - Opazovanja
 - Lestvice
 - Eksperimenta

- Uporabite jih pri proučevanju:
 - Komunikacije knjižničarja z uporabnikom
 - Proučevanjem zadovoljstva knjižničarja na delovnem mestu

Aplikacija na področje bibliotekarstva in informacijske znanosti

- Poznavanje razvojnih značilnosti uporabnikov
- Poznavanje individualnih značilnosti uporabnikov
- Učenje in izobraževanje
- Komunikacija z uporabnikom
- Delovno okolje knjižničarja
- ...

Viri

- Musek, J., Pečjak, V. (2001). *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
- Kompare, A., Stražišar, M., Vec, T., Dogša, I., Jauševc, N., Curk, J. (2002). *Psihologija – spoznanja in dileme*. Ljubljana: DZS.